

Vergaderjaar 2007–2008

28 676

NAVO

Nr. 61

BRIEF VAN DE MINISTER VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 4 juli 2008

Inleiding

Op 12 en 13 juni jongstleden werd in Brussel de formele bijeenkomst gehouden van de Noord-Atlantische Raad in de samenstelling van ministers van Defensie. Ik heb met mijn collegae gesproken over de operaties die de Navo uitvoert en de voortgang van het transformatieproces. Ook was er een bijeenkomst van de Navo-Oekraïne Commissie (NUC), de Navo-Rusland Raad (NRR), de *Nuclear Planning Group* en het *Defence Planning Committee*. Met deze brief informeer ik u over de resultaten.

Operaties

Er werd een werksessie gehouden over Kosovo met de niet-Navo lidstaten die deelnemen aan KFOR. Landen verklaarden dat ze hun bijdrage op het huidige niveau zullen handhaven. KFOR blijft zijn taak ook na de inwerkingtreding van de grondwet uitvoeren, namelijk het waarborgen van een *safe and secure environment* zoals neergelegd in VN Veiligheidsraad-resolutie 1244. Voorts werd de opdracht gegeven tot het uitvoeren van de nieuwe taken, de afbouw van de *Kosovo Protection Corps* en de opbouw van *Kosovo Security Force*. Het operatieplan is voornamelijk niet gewijzigd. Het belang van duurzame stabiliteit in Kosovo en de regio werd benadrukt. Ook werd door vrijwel alle ministers het belang benadrukt van het vinden van pragmatische oplossingen voor de EU-Navo verhouding en van goede afspraken tussen de VN en de EU.

Tijdens het werkdiner werd vooral gesproken over Afghanistan. De Secretaris-Generaal stelde vast dat de opbouw van de *Afghan National Army* goed verloopt, maar dat de opbouw van de Afghaanse politie achterblijft. SACEUR ondersteunde dit en stelde voorts dat de vulling van militaire en politie *operational mentoring and liaison teams* één van de prioriteiten blijft. Voorts bestond overeenstemming over het belang van grotere zichtbaarheid en de inzet van de Afghaanse autoriteiten.

Er werd uitgebreid gesproken over een mogelijk grotere rol die ISAF zou kunnen spelen ter ondersteuning van het anti-drugsbeleid van de Afghaanse autoriteiten. SACEUR stelde vast dat de drugsteelt en handel een groter probleem zijn dan gedacht en dat de huidige aanpak slechts beperkt resultaat heeft. De Afghaanse overheid is primair verantwoordelijk, maar feit is dat te weinig gebeurt en dat dit van invloed is op alle aspecten van de missie. ISAF zou derhalve moeten compenseren wat de Afghaanse overheid nalaat te doen, aldus SACEUR. De militaire autoriteiten zullen dit nader onderzoeken en met voorstellen komen. Ik heb benadrukt dat de bestaande ruimte binnen het huidige operatieplan optimaal moet worden benut en onderstreept dat met de VN en andere organisaties moet worden besproken hoe zij een sterkere rol kunnen spelen bij de tenuitvoerlegging van de Afghaanse nationale drugsstrategie.

En marge van de vergadering heb ik een overleg voorgezeten van de landen die troepen hebben in het zuiden van Afghanistan. Tijdens deze vergadering is onder andere gesproken over het versterken van de training van de politie en over het belang van het versterken van het civiele karakter in het zuiden. Centraal stond de gezamenlijke aanpak van problemen. Op 20 juni heeft u een stand van zakenbrief over Afghanistan ontvangen, waarin uitgebreid verslag wordt gedaan van deze bijeenkomst

Transformatie

Tijdens de sessie over transformatie kwam een groot aantal onderwerpen aan de orde. Er bestond overeenstemming over het belang om de herziening van de Navo commandostructuur en de aanpassing van de defensieplanning te agenderen voor de volgende bijeenkomsten. De volgende bijeenkomst is de geheel aan transformatie gewijde informele ministeriële sessie dit najaar in Londen. Voorts werd tevreden gereageerd op de voortgang van het C-17 initiatief. Ik heb hierbij laten weten het *Memorandum of Understanding* net te hebben getekend.

Voorts werd ingegaan op de *Nato Response Force (NRF)*. Saceur stelde vast dat de vulling van de NRF een punt van aandacht blijft. Ik heb hierbij laten weten dat Nederland voorstander is van een pragmatische invulling van een nauwere relatie tussen de NRF en de strategische reserves. Deze mening zijn veel andere landen ook toegedaan. Er zijn echter ook meer terughoudende landen, waaronder Frankrijk dat stelde tegen vermenging NRF en SRF te zijn, maar wel soepelheid wenste na te streven. Secretaris-Generaal De Hoop Scheffer concludeerde dit nader te willen bespreken tijdens de ministeriële bijeenkomst in oktober in Boedapest waarbij de resultaten van de volgende *force generation conference* kunnen worden meegenomen.

Een aantal landen sprak steun uit voor het plan van de Amerikaanse minister Gates dat landen die minder dan twee procent van het Bruto Nationaal product (BNP) uitgeven aan defensie hun budget in vijf jaar geleidelijk met 0,2 procent zouden moeten verhogen. Dit werd door andere landen genuanceerd vanuit het idee dat het niet alleen gaat om het percentage van het BNP, maar ook om de wijze waarop dit geld wordt gebruikt.

Navo-Rusland Raad en de Navo Oekraïne Commissie

De Navo-Rusland Raad (NRR) werd bijgewoond door de Russische minister van Defensie Serdyukov. De bijeenkomst heeft geen nieuwe inzichten opgeleverd. Minister Serdyukov stelde dat Rusland ondanks verschillen van mening met de Navo belang hecht aan de NRR. Hij zag dan ook ruimte voor compromissen. Ook was er nog steeds sprake van

een goede operationele samenwerking, waaronder de Russische deelname aan de marine-oefening *Bold Monarch* en bijdragen aan operatie *Active Endeavour* en *Theatre Missile Defence*. Dit werd met instemming ontvangen door de Navolidstaten. Voorts zette minister Serdyukov de standpunten van Rusland uiteen over de voorgenomen derde site in Europa in het kader van continentale raketverdediging en de visie op toekomstige uitbreiding van de Navo.

De Navo-Oekraïne Commissie (NUC) werd geopend met het ondertekenen door de Oekraïense minister van Defensie Jechanoerov van het *Memorandum of Understanding* (MoU) over de toetreding van Oekraïne tot het Air Situation Data Exchange (ASDE) programma van de Navo. Dit programma werd gestart in 2001 en biedt de mogelijkheid gefilterde informatie over de luchtverkeerssituatie tussen Navo en een partnerland uit te wisselen. Daardoor wordt niet alleen de veiligheid van het luchtruim vergroot, maar kan ook terrorisme beter worden tegengegaan. Voorts werd gesproken over de vervolgstappen na Boekarest en intensivering van de samenwerking die hieruit voortvloeit. De SGNavo verwelkomde de voortgang die is geboekt op het vlak van defensiehervormingen en de democratische controle van de krijgsmacht. Hij sprak echter ook zijn zorg uit over de financiële onderbouwing van de defensieplannen. De eerste voortgangsrapportage zal worden besproken tijdens de ministeriële bijeenkomst van ministers van Buitenlandse Zaken in december 2008.

Defensieplanning

Tijdens de korte vergadering van het Defensie Planning Comité (DPC) werd bevestigd dat de Navo-lidstaten op de goede weg zijn bij de omvorming van hun strijdkrachten tot kleinere expeditionaire eenheden voor alle missies en taken van de Navo. Wel werd aangetekend dat op een aantal punten de weg te langzaam wordt bewandeld, waardoor bij expeditionair optreden kritische tekortkomingen bestaan. Dit komt ook tot uiting in de operaties die de Navo uitvoert. De ministers gingen akkoord met de *force goals*.

Tijdens de vergadering van de nucleaire planninggroep (NPG) ging de Amerikaanse minister Gates in op de status van de Amerikaanse nucleaire systemen. De Britse minister Browne ging in op de status van het Britse programma. Voorts werd een analyse van de veiligheidssituatie gegeven en een presentatie over het werk van de High Level Group, het ambtelijke orgaan dat in de Navo regulier over nucleaire aangelegenheden rapporteert.

Toezeggingen uit het algemeen overleg

Transparantie

Tijdens het algemeen overleg met de Kamer voorafgaand aan de bijeenkomst vroeg mevrouw Eijnsink (PvdA) naar het overzicht van wat Navo landen bijdragen aan crisisbeheersingsoperaties. Dit Nederlandse initiatief om meer inzicht te verkrijgen in de inzet van de Navo-lidstaten in verschillende operaties werd besproken tijdens de Navo ministeriële in Vilnius (d.d. 7 en 8 februari 2008). Inmiddels is het document, zoals toegezegd, openbaar gemaakt en te vinden op de internetsite van de Navo (www.nato.int/issues/commitment). De informatie is ook als bijlage bij deze brief opgenomen.

C-17

Tijdens het algemeen overleg stelde mevrouw Eijnsink (PvdA) vragen over

de wijze waarop aansprakelijkheid, verzekering van personeel en onderhoud van de C-17 is geregeld. De C-17 vloot wordt beheerd door de *NATO Airlift Management Agency (NAMA)* en de operationele inzet wordt gecoördineerd door de *Heavy Airlift Wing (HAW)*. De personele bijdrage van de deelnemende landen is evenredig aan het aantal vliegers dat wordt betrokken uit de pool. De Nederlandse bijdrage telt ongeveer 25 functionarissen. Vier personen worden ingedeeld bij het NAMA en 21 personen worden zoals het zich thans laat aanzien ingedeeld bij de HAW. Formeel worden pas na inwerkingtreding van het *Memorandum of Understanding (MoU)* beide organisatie elementen van kracht. De selectie en daadwerkelijke plaatsing van personeel kost echter ook dan nog enkele maanden. Momenteel is een klein *Transition Team* bezig met de noodzakelijke voorbereidingen.

De Nederlandse militairen die in het kader van de C-17 tewerkgesteld worden binnen de NAMA en de HAW behouden de rechtspositionele waarborgen die andere Nederlandse militairen die bij een multilaterale (Navo-)eenheid zijn geplaatst ook hebben. Zij zijn dus op identieke wijze verzekerd. Het personeel geniet in de Navo/*partnership for Peace* landen de status overeenkomstig het Navo Statusverdrag met de daarin opgenomen, bekende immuniteitsregel voor handelingen in de uitoefening van de dienst. Omdat de toestellen bedoeld zijn voor gebruik in alle zowel nationale als eventuele bondgenootschappelijke operaties of andere inzet, zijn de eventuele, toekomstige bestemmingen voor de uit te voeren vluchten nog niet bekend. Het is dan ook niet mogelijk nu reeds statusovereenkomsten te sluiten, omdat dan immers met alle landen ter wereld dergelijke overeenkomsten tot stand moeten worden gebracht. Op het moment dat een vlucht feitelijk wordt gepland, zal daarentegen in de regel niet voldoende tijd bestaan om op dat moment nog een statusverdrag tot stand te brengen, zelfs al zou het land van bestemming daartoe bereid zijn. Daarbij zij echter opgemerkt dat bij doorreis en bij kort verblijf (een zogenaamde *remain overnight*) van bemanningen van vliegtuigen bij luchthavenbezoek er, net als bij havenbezoeken door schepen, normaliter een bepaalde mate van terughoudendheid wordt betracht door gastlanden ten aanzien van het bezoekende personeel. Deze regel uit het ongeschreven gewoonterecht is uiteraard ook van toepassing op het Nederlandse personeel dat in de C-17 vliegtuigen wordt ingezet. In de praktijk zal dan ook steeds de situatie in het land van bestemming en de eventueel in het land van bestemming te lopen risico's voor het personeel moeten worden meegewogen in de besluitvorming of Nederlands personeel aan een vlucht meedoet.

Een kritisch punt is personeel voor certificatie van de C-17's conform de Hongaarse luchtvaartregels en inrichting van de NAMA, zodanig dat deze vanaf ingebruikname van het eerste toestel de verantwoordelijkheid voor *continued airworthiness* op zich kan nemen. Na ondertekening van het MoU is een periode van zes maanden benodigd voor het doorlopen van het hele certificatie-traject, met als voorwaarde dat voldoende personeel beschikbaar is. Nederland stelt momenteel één Certificatie & Registratie expert *part-time beschikbaar*.

De minister van Defensie,
E. van Middelkoop